Welk effect heeft de groeperingswijze van NT2-studenten in het mbo op het leren van de Nederlandse taal?

Beantwoord door Karin Hoogeveen (kennismakelaar Kennisrotonde)

11 april 2025

KR. 2472

Kort antwoord

Studenten met een niet-Nederlandstalige achtergrond die in het mbo instromen, hebben extra ondersteuning nodig. Sommige mbo-opleidingen hebben aparte entreeopleidingen voor deze studenten, andere laten ze in de reguliere entreeopleiding instromen, al dan niet met aanpassingen. Of een aparte groep beter voor hen is dan meedoen met een reguliere groep, weten we niet, omdat specifiek hiernaar geen vergelijkend onderzoek is gedaan. Wel weten we dat input van moedertaalsprekers tot een betere taalbeheersing van tweedetaalleerders leidt. Het is dan ook aannemelijk dat NT2-studenten in het mbo erbij gebaat zijn om zo snel mogelijk in te stromen in een gemengde groep.

Antwoord

NT2-studenten in het mbo hebben specifieke aandacht nodig om hun Nederlandse taalvaardigheid verder te ontwikkelen

Studenten met een niet-Nederlandstalige achtergrond (hierna aangeduid als NT2-studenten) die instromen in het mbo hebben de Nederlandse taal op latere leeftijd geleerd. Het gaat om statushouders en degenen die voor studie of werk naar Nederland gekomen zijn (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 2023). NT2-studenten in het mbo kregen Nederlandse les op een isk-school, in de Inburgering en soms in het reguliere voortgezet onderwijs. Zij beschikken dus over een basistaalvaardigheid Nederlands. Omdat hun taalontwikkeling in het Nederlands doorgaans minder ver is dan dat van hun klasgenoten met een Nederlandstalige achtergrond, hebben ze meer tijd, aandacht en oefening nodig om op een vergelijkbaar niveau te komen (Onderwijskennis, 2024). Zij zijn gebaat bij extra individuele of groepsgewijze ondersteuning om hun taalontwikkeling op gang te houden en eventuele hiaten daarin weg te werken (Bolle & Van Meelis, 2017).

Volgens Thomas & Collier (2017) hebben leerlingen in de leeftijdsgroep van 5 tot en met 18 jaar vijf à zes jaar nodig om op hetzelfde gemiddelde niveau te komen als hun leeftijdgenoten die geen tweedetaalleerders zijn. De Inspectie van het Onderwijs (2016) stelt dat leerlingen in het basisonderwijs gemiddeld vier jaar nodig hebben om de Nederlandse taal zodanig te beheersen dat ze het onderwijs goed kunnen volgen. Dat geldt dan alleen voor leerlingen die ook al minimaal vier jaar onderwijs in de eerste taal gehad hebben.

Het mbo kent geen apart nieuwkomersonderwijs, maar wel aangepast onderwijs voor NT2-studenten

Het mbo kent geen nieuwkomersonderwijs, maar sommige instellingen hebben aparte entreeopleidingen exclusief voor NT2-studenten, andere hebben aanpassingen in het reguliere entreeprogramma. Daarbij gaat veel aandacht uit naar het verbeteren van taal- en studievaardigheden en is individuele begeleiding beschikbaar. De aangepaste programma's duren vaak anderhalf jaar in plaats van een jaar. In de reguliere mbo-programma's ontbreekt extra ondersteuning nogal eens. Dat vertellen 32 geïnterviewde statushouders, onderwijsprofessionals en experts in een onderzoek naar de onderwijsloopbaan van jonge statushouders in het mbo (De Winter-Koçak et al., 2021).

De meeste NT2-studenten in het mbo stromen in de entreeopleiding in, omdat zij een beperkte taalvaardigheid hebben en er geen taaleisen gelden in deze opleiding, in tegenstelling tot mbo-onderwijs op niveau 2, 3 of 4 (Lankreijer et al., 2024). De onderwijsinspectie constateert dat statushouders, als gevolg hiervan, op een lager niveau in het mbo worden geplaatst dan wat op basis van hun vooropleiding - afgezien van de taalvaardigheid - mag worden verwacht (Inspectie van het Onderwijs, 2020).

NT2-studenten ervaren knelpunten in het mbo

NT2-studenten in het mbo hebben last van een taalachterstand ten opzichte van hun Nederlandse medestudenten, weinig kennis van het Nederlandse onderwijssysteem, een gebrek aan studievaardigheden en geen goed beeld van wat de opleiding inhoudt (De Winter-Koçak et al., 2021). De mate waarin NT2-studenten deze knelpunten ervaren, hangen samen met hun socio-economische achtergrond, mate van geletterdheid van hun ouders, het gevolgde onderwijs in het moederland, de mate van blootstelling aan de nieuwe taal en verblijfsduur in Nederland. Dat constateren LePichon-Vorstman & Baauw (2019) in een studie waarbij zij de opvang van nieuwkomers in het onderwijs in Finland, België en Nederland met elkaar vergeleken. Het niveau van beheersing van de eerste taal is de belangrijkste voorspeller voor de snelheid waarmee iemand een tweede taal verwerft. Dat blijkt uit een grootschalig longitudinaal onderzoek in de Verenigde Staten (Thomas & Collier, 2017).

Niet bekend wat de effecten zijn van apart dan wel geïntegreerd onderwijs voor NT2-studenten in het mbo

Het is niet bekend hoeveel NT2-studenten een aparte entreeopleiding of een aangepast entreeprogramma volgen (De Winter-Koçak et al., 2021). Evenmin weten we of gescheiden onderwijs voor NT2-studenten in het mbo betere resultaten oplevert voor het leren van de Nederlandse taal dan geïntegreerd onderwijs, omdat er geen vergelijkend onderzoek beschikbaar is naar het onderwijs aan studenten met een anderstalige achtergrond in het mbo, niet in Nederland, noch in het buitenland.

Wel zijn er in het primair en voortgezet onderwijs studies naar beide groeperingsvormen afzonderlijk uitgevoerd (dus niet vergelijkend in dezelfde studie), op basis waarvan verwacht kan worden dat geïntegreerd onderwijs gunstig is voor de taalontwikkeling van NT2-studenten in het mbo. Verschillende experts ondersteunen deze verwachting.

Apart onderwijs kent voor- en nadelen

Onderzoek in het primair en voortgezet onderwijs laat zien dat apart groeperen op basis van taalniveau zowel voor- als nadelen heeft. Voordeel is dat leerlingen die dat nodig hebben specifieke ondersteuning kunnen krijgen. Nadeel is dat zij minder mogelijkheden hebben om zich op te trekken aan andere leerlingen (Van der Vegt et al., 2019). Ook weten we uit longitudinaal onderzoek dat het erg lastig is om een tweede taal in aparte remediërende programma's te leren, zoals bijvoorbeeld de internationale schakelklas in het voortgezet onderwijs (Thomas & Collier, 2002).

Geïntegreerd onderwijs lijkt raadzaam in het mbo

Er zijn aanwijzingen dat de taalontwikkeling van NT2-studenten beter verloopt als zij samen met NT1-studenten les hebben. Dat vinden Lankreijer et al. (2024) in hun toekomstverkenning naar het onderwijs aan nieuwkomers in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Op basis van deskresearch en een groot aantal gesprekssessies met betrokkenen uit het veld concluderen zij dat interactie met medestudenten, docenten en collega's in de opleiding en op de werkvloer voor mbo'ers van belang is bij het leren van de Nederlandse taal. Dat is in lijn met de conclusies van Born (2016) op basis van een verkennend onderzoek (zie ook Kennisrotonde, 2022). Studenten die meer input van moedertaalsprekers krijgen, zijn beter in staat om zich de tweede taal eigen te maken. Experts Maaike Hajer en Inge van Meelis adviseren dan ook om NT2-studenten in het mbo zo kort mogelijk of liever helemaal niet apart te groeperen. Zij verwachten dat in een gescheiden klas het taalaanbod minder rijk is en dat studenten minder kunnen profiteren van interactie met Nederlandse studenten. Ook adviseren ze om NT2-studenten zo snel mogelijk vakinhoudelijk onderwijs in een gemengde klas te geven. Niet alleen vanwege de grotere taalinput van Nederlandstalige mede-studenten, maar ook vanwege de noodzaak leerders gemotiveerd te houden en zo spoedig mogelijk te kwalificeren voor een functie op de arbeidsmarkt (communicatie met Maaike Hajer en Inge van Meelis).

Extra ondersteuning bij de taalontwikkeling is voor NT2-studenten in het mbo noodzakelijk

Dat wil niet zeggen dat NT2-studenten vanzelf hun weg vinden in een gemengde klas. Er is een omvangrijke woordenschat nodig om je de inhoud van het vak eigen te maken (Onderwijskennis, 2024). Mbo-taalexperts Tiba Bolle en Inge van Meelis (2017) benadrukken op basis van literatuur en hun praktijkervaringen dat de kwaliteit van (taal)ondersteuning voor NT2-studenten ertoe doet. Volgens hen hebben deze studenten aanvullende uren NT2 en vaktaal nodig naast het reguliere programma. Er zijn bovendien aanwijzingen dat juist studenten met een migratieachtergrond baat hebben bij praktijkleren, dus in een realistische werkomgeving, zodat zij de vaktaal en de cultuur van het beroep gelijktijdig leren (Kennisrotonde, 2022). Opleidingen kunnen studenten extra begeleiden om een passende stageplaats te vinden en door taalontwikkelende stageopdrachten toe te voegen aan het programma.

Voor taalgericht vakonderwijs zijn uitgewerkte didactieken beschikbaar (Bolle & Van Meelis, 2017; Hajer & Meestringa, 2020), want het is voor alle mbo-studenten gunstig als de vaklessen, taallessen en praktijklessen effectief met elkaar in verband staan.

Geraadpleegde bronnen

Bolle, T., & Van Meelis, I. (2017). Taalbewust beroepsonderwijs. Vijf vuistregels voor effectieve feedback.
Born, A. (2016). *Leren Aansluiten na de Internationale Schakelklas (ISK). Een verkenning van de aansluiting van curriculum en leerlijnen Nederlands en rekenen tussen de ISK en MBO/Entree opleiding*. Masterthesis Open Universiteit Nederland.
De Winter-Koçak, S., Yohannes, R., & Razenberg, I. (2021). *Statushouders in het mbo. Onderwijsroutes, struikelblokken en goede voorbeelden van ondersteuning*. Kennisplatform Integratie & Samenleving.
Inspectie van het Onderwijs. (2016). De kwaliteit van het onderwijs aan nieuwkomers, type 1 en 2, 2014/2015.
Inspectie van het Onderwijs, (2020). *De Staat van het Onderwijs*. Inspectie van het Onderwijs, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
Kennisrotonde. (2022).. *Is voor tweede taalleerders op NT2 gebaseerd onderwijs in Entree en mbo 2 effectiever voor de ontwikkeling van hun taalvaardigheid en studiesucces in vervolgopleidingen in het mbo dan (regulier) NT1 onderwijs?* (KR.1437).
Kennisrotonde. (2022). *Welke succesfactoren zorgen ervoor dat mbo-studenten met een NT2-achtergrond hun schoolloopbaan vervolgen?* (KR.1438).
Kennisrotonde. (2024). Is twee jaar Internationale Schakelklas voor nieuwkomers voldoende om goed te kunnen instromen in het reguliere onderwijs? (KR.428).
Lankreijer, B., Sapulete, S., Boer, M., Piek, J., & Wildschut, S. (2024). *Toekomstverkenning onderwijs aan nieuwkomers. Rapportage over Fase II; landelijke dialoog over oplossingsrichtingen*. Berenschot.
LePichon-Vorstman, E., & Baauw, S. (2019). Research Report EDINA, Education of International Newly Arrived Migrant pupils. *EuJAL 7(1)*, 145-156.
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2023). *Inburgeren in Nederland*.
Onderwijskennis. (2024). *Aandacht voor de woordenschatontwikkeling van NT2-studenten in het mbo*.
Thomas, W., & Collier, V. (2002). *A National Study of School Effectiveness for Language Minority Students' long-term academic achievement*. Center for Research on Education, Diversity and Excellence.
Thomas, W., & Collier, V. (2017). Validating the Power of Bilingual Schooling: Thirty-two Years of Large-scale, Longitudinal Research.
Van der Vegt, A. L., Kieft, M., & Bekkers, H. (2019). *Differentiatie in de klas: wat werkt?* Kennisrotonde.

Meer weten?

- Bolle, T., & Van Meelis, I. (2017). *Taalbewust beroepsonderwijs*.
- Hajer, M., & Meestringa, T. (2020). *Handboek taalgericht vakonderwijs*.
- Webinar Mbo-studenten met Nederlands als tweede taal van Onderwijskennis.

Over deze vraag

Opgesteld door:	Karin Hoogeveen (kennismakelaar Kennisrotonde)
Vraagsteller:	Docent en coach NT2 in mbo
Geraadpleegde experts:	Maaike Hajer, em. lector Meertaligheid en Onderwijs, Hogeschool Utrecht

Inge van Meelis, specialist NT2 in mbo, Instituut voor Taalonderzoek en Taalonderwijs Amsterdam, UvA

Onderwijssector: mbo

Trefwoorden: NT2, tweetaligheid, taalbeleid, taalgericht vakonderwijs, taalbewust beroepsonderwijs

Referentie: Kennisrotonde. (2025). *Welk effect heeft de groeperingswijze van NT2-studenten in het mbo op het leren van de Nederlandse taal?* (KR. 2472)

Dit antwoord is gepubliceerd op Kennisrotonde.nl. De Kennisrotonde is samen met NCO en Onderwijskennis een dienst van het NRO.